

ME1309 Industriell ekonomistyrning för I, 6.0 hp

Lärandemål

Kursen ger en bred översikt över ekonomisk styrning i industriföretag och dess relation till den omgivning i vilken företaget verkar. För att planera och styra organisationens prestationer på olika nivåer krävs styrning som baseras på organisationens värdeskapande, strategi och den enskilda medarbetarens beteende. Efter genomgången kurs ska studenten kunna:

1. kalkylera, redogöra och analysera viktiga finansiella nyckeltal som prestationsmått,
2. kvantitativt och kvalitativt utvärdera och analysera ett industriföretags finansiella och icke finansiella situation och identifiera förbättringsåtgärder,
3. med stöd av vetenskapliga studier beskriva och redogöra för den strategiska ekonomistyrningens olika aspekter,
4. beskriva och analysera olika typer av decentraliserade organisatoriska enheter,
5. kvalitativt jämföra och diskutera olika typer av ansvarsenheter samt utvärdera deras finansiella prestation,
6. redogöra för olika metoder för internprissättning,
7. kvantitativt och kvalitativt utvärdera och analysera olika typer av prestationsmått, standards, budgetar och belöningar,
8. redogöra för beteendenaspekter på och behovet av att situationsanpassa ekonomistyrningen, samt presentera och diskutera sina slutsatser och den kunskap som ligger till grund för dessa, samt ge förslag på förbättringsåtgärder.

Kursens huvudsakliga innehåll

Under kursen kommer Du att lära Dig hur organisationens mål kan översättas i finansiella och icke finansiella termer och hur ett styrsystem kan användas för att styra mot organisationens mål. Du kommer att tillägna Dig kunskap om vilka typer av kontroll som kan ingå i ett styrsystem, hur dessa hänger ihop och kan kombineras.

Vi går igenom olika akademiska modeller för styrning, vad de baseras på för antaganden och har för användningsområden. Styrsystem ska t.ex. inte bara vara till hjälp för ledningen, utan kan också syfta till att genomsyra organisationen som helhet men behöver ofta anpassas efter både omgivning, enheten som styrs och vad som styrs. Du kommer att lära dig vanliga styrverktyg såsom nyckeltal, styrkort, budget, ekonomiskt ansvar, internprissättning, incitament, hållbarhetsstyrning och risk management.

I seminarieuppgiften beräknas och analyseras olika prestationsmått. Baserat på analysen utvärderar Ni ett industriföretags finansiella och icke finansiella situation, behovet av att situationsanpassa ekonomistyrningen och identifierar förbättringsåtgärder.

Förkunskapskrav

ME1314 Introduktion till industriell ekonomi avslutad

Undervisning

Kursen består av 11 föreläsningar och en seminarieuppgift (1,5 hp) som utförs och presenteras i grupp samt en slutlig **salstentamen** (4,5 hp).

Under föreläsningarna varvas diskussioner kring de centrala teorierna inom området med konkretisering av begrepp och modeller genom illustrationer och fallstudier. Träning i att applicera dessa begrepp och modeller fördjupas i arbetet med seminarieuppgiften.

Språk

Föreläsningarna och tentamen ges på svenska men huvuddelen av kurslitteraturen och övrigt material är på engelska.

Kursansvarig och examinator

Sabina Du Rietz Dahlström (kursansvarig, föreläsare och examinator)

Det bästa sättet att nå lärarna är att ta upp frågor etc i samband med föreläsningarna. All övrig kommunikation med lärarna i kursen ska ske via sabina.durietz@indek.kth.se.

Kursregistrering

För att få tillgång till kurshemsidan på Canvas och för att kunna bli examinerad måste studenten vara kursregistrerad på kursen. Alla frågor kring *kursregistrering* och *anmälan* ställs till: gru@itm.kth.se

Kurshemsidan

All kursinformation finns på kurshemsidan på Canvas (se: <https://canvas.kth.se/courses/56296>). Där lämnas också seminarieuppgiften in. Här genomförs även en kursutvärdering i slutet av kursen. Kontakta it-support@kth.se om du inte kommer åt kurshemsidan på Canvas, trots att du har anmält och kursregistrerat dig.

Seminarieuppgift (1,5 hp)

Under kursen kommer Du att arbeta med en seminarieuppgift (betyg: P/F) i grupp. Mer information om seminarieuppgiften kommer att ges under kursen. Du förväntas delta aktivt i arbetet med seminarieuppgiften samt i seminariet där projektgruppen presenterar och diskuterar sina resultat. Seminarieuppgiften examinerar lärandemålen 1, 2 och 8.

Varje projektgrupp ska bestå av 4 studenter. Gruppen ska lämna in sin presentation (som MS PowerPoint-fil), projektrapport och beräkningar (som MS Excel-fil) på Canvas senast den angivna tiden enligt schemat. Inlämningsuppgifter som lämnas in efter deadline, kommer inte att behandlas för bedömning. angivna tiden enligt schemat. Inlämningsuppgifter som lämnas in efter deadline, kommer inte att behandlas för bedömning.

Som motivation för att lämna in en rapport av högsta kvalitet, erbjuder vi en extra bonus på resultatet vid första ordinarie tentamen enligt följande:

- **Betyg F** → Kursen får inget slutbetyg.
- **Betyg Fx** → Kan omvandlas till betyget ”P” genom en kompletteringsuppgift.
- **Betyg P** → Ingen påverkan på betyget på ordinarie tentamen.
- **Betyg P+** → **Höjer betyg från E till B på den ordinarie tentamen med ett steg.**

Betygskriterier för seminarieuppgiften

Denna seminarieuppgift är betygsatt med “**F, Fx, P, and P+**” enligt ovan.

Betyg F

Den skriftliga rapporten

Gruppen tar endast upp ett få tal av de aspekter som seminarieuppgiften efterfrågar. Gruppens användning av olika begrepp, perspektiv och teorier visar genomgående på bristande förståelse för kursinnehållet. Gruppen redogör för resultaten från seminarieuppgiften på ett otillräckligt sätt och gör inga ansatser till att analysera eller problematisera resultaten. De egna reflektionerna är mycket begränsade och/eller onyanserade och det finns flera exempel på missförstånd samt att den röda tråden saknas i texten. Gruppen gör ytterst få eller ingen koppling till kurslitteraturen och andra vetenskapliga studier. Rapporten saknar löpande referenshantering enligt angivna instruktioner samt brister på övriga formalia.

Diskussion

Argumentation för, och försvar av, egna förslag brister och kan inte utvecklas under diskussionen på seminariet.

Den muntliga presentationen

Framförandena brister på flera av följande punkter:

- Gruppen är inte tillräckligt förberedd.
- Gruppen har för lite publikkontakt.
- Gruppen är inte samspelt (gäller även enstaka studenter som uppenbarligen inte deltagit tillräckligt i den övriga gruppens arbete).
- Framträdandet är oklart strukturerat.
- Språket är inte tillräckligt tydligt.
- Hjälpmedel används på olämpligt sätt.
- Sammantaget övertygar inte framträdandet tillräckligt.

Betyg Fx

Den skriftliga rapporten

Gruppen tar endast upp några av de delar och aspekter som seminarieuppgiften efterfrågar. Gruppen använder begrepp, perspektiv och teorier på ett sätt som visar på bristande förståelse. Gruppen redogör för resultaten från seminarieuppgiften på ett otydligt och otillräckligt sätt. Gruppen problematiserar inte resultaten från seminarieuppgiften tillräckligt. Gruppens reflektioner är för begränsade och/eller för onyanserade. Få ansatser görs till självständiga

resonemang. Gruppen gör få kopplingar till kurslitteraturen. Rapporten saknar delvis löpande referenshantering enligt angivna instruktioner samt brister på övriga formalia. Flera exempel på missförstånd finns. Betyget Fx kan omvandlas till betyget "P" genom en kompletteringsuppgift.

Diskussion

Gruppen kan argumentera för, och till viss del försvara, egna förslag och men inte särskilt utveckla dem under diskussionen på seminariet.

Den muntliga presentationen

Framföranden är väl förberedda och framförs med stor inlevelse och engagemang. Gruppen samspelar väl. Framträdandena är medvetet och klart strukturerade och framförs med ett tydligt och klart språk på lämplig nivå för åhörarna. Hjälpmedel hanteras på ett sätt som gör att de kompletterar det muntliga anförandet väl. Gruppen lyckas hantera presentationssituationen med publikkontakt och frågor väl, d.v.s. att ge och ta emot respons på muntliga framträdanden. Sammantaget övertygar framförandet åhörarna.

Betyg P

Den skriftliga rapporten

Gruppen tar i huvudsak upp alla de delar och aspekter som seminarieuppgiften efterfrågar. Gruppen redogör för sin seminarieuppgift på ett inte alltid klart och tydligt sätt men det framgår ändå att gruppen kan genomföra seminarieuppgiften och använda relevanta begrepp, perspektiv och teorier på ett mestadels felfritt sätt, om än med vissa missförstånd. Gruppen analyserar, förklarar och problematiserar delvis resultaten, även om resonemangen är något begränsade. Gruppen kommer med vissa ansatser till självständiga och nyanserade resonemang. Gruppen kopplar delvis resultaten från seminarieuppgiften samt sina egna reflektioner och resonemang till kurslitteraturen på ett relevant och vetenskapligt anknutet sätt. Gruppen uppvisar tillräcklig språklig nivå inom ämnet industriell ekonomistyrning och anpassar till viss del sin kommunikation till uppgiftens syfte och sammanhang. Rapportens utformning är acceptabel med avseende på typografi och rubriker. Förekommande referenser löpande i texten (enligt angivna instruktioner), referenslista och övriga formalia är utformade på ett fungerande sätt.

Diskussion

Gruppen kan argumentera för, och försvara, egna förslag och utveckla dem under diskussionen på seminariet.

Den muntliga presentationen

Framföranden är väl förberedda och framförs med stor inlevelse och engagemang. Gruppen samspelar väl. Framträdandena är medvetet och klart strukturerade och framförs med ett tydligt och klart språk på lämplig nivå för åhörarna. Hjälpmedel hanteras på ett sätt som gör att de kompletterar det muntliga anförandet väl. Gruppen lyckas hantera presentationssituationen med publikkontakt och frågor väl, d.v.s. att ge och ta emot respons på muntliga framträdanden. Sammantaget övertygar framförandet åhörarna.

Betyg P⁺

Den skriftliga rapporten

Gruppen tar upp alla de olika delar och aspekter som seminarieuppgiften efterfrågar. Gruppen redogör klart och tydligt för resultaten från seminarieuppgiften och använder relevanta begrepp, perspektiv och teorier på ett felfritt sätt. I rapporten analyserar, förklarar och

problematiserar gruppen resultaten på ett sätt som visar på djup förståelse för kursinnehållet. Gruppen kommer med många egna reflektioner som genomgående är tydliga, relevanta, självständiga, nyanserade och problematiserande. Gruppen kopplar resultaten från seminarieuppgiften samt sina egna reflektioner och resonemang till kurslitteraturen och andra vetenskapliga studier på ett genomgående tydligt, relevant och vetenskapligt anknutet sätt. Gruppen uppvisar tillräcklig språklig nivå inom ämnet industriell ekonomistyrning och anpassar till stor del sin kommunikation till uppgiftens syfte och sammanhang. Rapportens utformning är konsekvent och tydlig med avseende på typografi och rubriker. Förekommande referenser löpande i texten (enligt angivna instruktioner), referenslista och övriga formalia är utformade på ett korrekt sätt.

Diskussion

Gruppen kan argumentera väl för, och försvara, egna förslag och utvecklar dem med stor precision under diskussionen på seminariet.

Den muntliga presentationen

Framföranden är väl förberedda och framförs med stor inlevelse och engagemang. Gruppen samspelar väl. Framträdandena är medvetet och klart strukturerade och framförs med ett tydligt och klart språk på lämplig nivå för åhörarna. Hjälpmedel hanteras på ett sätt som gör att de kompletterar det muntliga anförandet väl. Gruppen lyckas hantera presentationssituationen med publikkontakt och frågor väl, d.v.s. att ge och ta emot respons på muntliga framträdanden. Sammantaget övertygar framförandet åhörarna.

Examination (4,5 hp), tentamen och betygskriterier

Efter fullgjord kurs erhåller studenten betyg enligt skala relaterad till kursens lärandemål (LM). A, B, C, D och E är godkända betyg. Fx samt F är underkända betyg. Betyget Fx kan kompletteras till betyget E.

Kursens betygskriterier är utformade efter hur väl studenten visar uppnått alla lärandemålen. Den skriftliga tentamen (LM 1, 3-7) kommer att täcka delarna i kursen med **max 60 poäng**. Studenten måste uppnå minst godkänd nivå på varje fråga för att erhålla betyg E.

Den skriftliga tentamen max 100 poäng	
Poäng	Betyg
0-44	F
45-49	Fx
50-59	E
60-69	D
70-79	C
80-89	B
90-100	A

Betyget "Fx" kan ändras till betyget "E" genom en kompletteringsuppgift.

För att erhålla betyget A-E krävs minst 50 poäng utan hänsyn till eventuell bonus. Om detta krav ej uppfylls, erhålls betyget F eller Fx och därmed kommer bonusen inte att tillgodoräknas. Bonusen kan med andra ord bara användas för att nå de högre betygen D, C B och A.

Kraven för att klara kursen i sin helhet är:

- Att uppnå betyget "P" på seminarieuppgiften.

- Att klara den skriftliga tentamen (betyg A-E).

Bonusen är endast giltig på första tentamen direkt i anslutning till den kursomgång som Du har följt. Därefter är den inte längre giltiga.

Betygskriterier

Betyg E

Studenten tar i huvudsak upp alla de delar och aspekter som examinationsuppgifterna efterfrågar med viss säkerhet. Studenten redogör för sina examinationsuppgifter på ett inte alltid klart och tydligt sätt med det framgår ändå att studenten kan genomföra examinationsuppgifterna och använda relevanta begrepp, modeller, arbetsmetoder, perspektiv och teorier inom ämnet industriell ekonomistyrning på ett mestadels felfritt sätt, om än med vissa missförstånd. Studenten analyserar, förklarar och problematiserar delvis resultaten på ett tillfredsställande sätt, även om resonemangen är något begränsade. Studenten kopplar delvis resultaten från examinationsuppgifterna samt sina egna reflektioner och resonemang till kurslitteraturen på ett relevant och vetenskapligt anknutet sätt. Studenten använder de kalkyl- eller andra modeller och metoder som behandlas i kursen i sina svar på examinationsuppgifter. Studenten använder med viss säkerhet ett ämnesrelaterat språk och anpassar till viss del sin kommunikation till uppgiftens syfte och sammanhang. Poäng dras för ofullständiga eller på annat sätt felaktiga steg i lösningen.

Betyg D

Betyg "D" uppfyller alla krav för betyget "E" samt de väsentliga delarna av, men inte alla, kraven för betyget "C".

Betyg C

Studenten tar upp alla de olika delar och aspekter som examinationsuppgifterna efterfrågar. Studenten redogör för relevanta resultat från examinationsuppgifterna på ett i huvudsak tydligt sätt och använder olika relevanta begrepp, modeller, arbetsmetoder, perspektiv och teorier inom ämnet industriell ekonomistyrning på ett mestadels felfritt sätt. Studenten analyserar, förklarar och problematiserar resultaten från analyserna på ett sätt som visar på god förståelse för kursinnehållet. Studentens egna reflektioner och resonemang är till stor del tydliga, relevanta, självständiga, nyanserade och problematiserande. Studenten kopplar resultaten från examinationsuppgifterna samt sina egna reflektioner och resonemang till kurslitteraturen på ett mestadels tydligt, relevant och vetenskapligt anknutet sätt. Studenten beskriver och svarar på uppgifter och exemplifierar (om det framgår av uppgiften) med viss säkerhet. Studenten använder de kalkyl- eller andra modeller och metoder som behandlas i kursen i sina svar på examinationsuppgifter. Studenten använder med viss säkerhet ett ämnesrelaterat språk och anpassar till viss del sin kommunikation till uppgiftens syfte och sammanhang. Poäng dras för ofullständiga eller på annat sätt felaktiga steg i lösningen.

Betyg B

Betyg "B" uppfyller alla krav för betyget "C" samt de väsentliga delarna av, men inte alla, kraven för betyget "A".

Betyg A

Studenten tar upp alla de olika delar och aspekter som examinationsuppgifterna efterfrågar. Studenten redogör klart och tydligt för resultaten från examinationsuppgifterna och använder relevanta begrepp, modeller, arbetsmetoder, perspektiv och teorier inom ämnet industriell ekonomistyrning på ett felfritt sätt. I uppgifterna analyserar, förklarar och problematiserar

studenten resultaten på ett sätt som visar på djup förståelse för kursinnehållet. Studenten kommer med många reflektioner som genomgående är tydliga, relevanta, självständiga, nyanserade och problematiserande. Studenten kopplar resultaten från examinationsuppgifterna samt sina reflektioner och resonemang till kurslitteraturen på ett genomgående tydligt, relevant och vetenskapligt anknutet sätt. Studenten beskriver och svarar på uppgifter och exemplifierar (om det framgår av uppgiften) och generaliserar (om det framgår av uppgiften) med säkerhet. Studenten använder med säkerhet ett ämnesrelaterat språk och anpassar till stor del sin kommunikation till uppgiftens syfte och sammanhang. Poäng dras för ofullständiga eller på annat sätt felaktiga steg i lösningen.

Anmälan till tentamen, omtentamen och “plussning”

Ordinarie tentamen: 2025-10-17, 09:00-13:00

Omtentamen: Meddelas vid kursstart

Det är obligatorisk anmälan till tentamen. Utan anmälan får Du tentera vid mån av plats om Du kan uppvisa ett intyg på kursregistrering. Intyget skriver du själv ut via ”Ladok för studenter”. Anmälan öppnar 16/9 och stänger 30/9 kl. 23:59.

Tentamensanmälan och dina skrivna tentor hittar du under ”Administrera mina studier” och ”Tjänster” i den personliga menyn när du loggar in på KTH.

”Plussning” är tillåten och kan göras **i mån av plats**. Se information: <https://www.kth.se/student/studier/kurs/plussning-1.1170812>

Registrering av betyg

Resultat kommer att rapporteras till Ladok inom 19 arbetsdagar från tentamenstillfället.

Pedagogiskt stöd

Du som har rätt till pedagogiskt stöd eller anpassad tentamen ombeds kontakta FUNKA på KTH: funka@kth.se

Omprövning av betyg

Begäran om omprövning/rättelse av betyg kan endast göras genom att Du fyller i och lämnar in blanketten “[Begäran om omprövning av betyg](#)”.

Komplettering

Om Du har fått betyget “Fx” på den skriftliga tentamen, kan Du lämna in en Fx-komplettering på Canvas. Instruktioner för kompletteringsuppgiften kommer att läggas ut på Canvas.

Om kompletteringsuppgiften är väl utförd, kommer Du att få betyget ”E”, och om inte, kommer du att få betyget ”F”. Inlämningsuppgifter som lämnas in efter deadline, kommer inte att behandlas för bedömning.

Kursutvärdering

I slutet av kursen ges möjlighet till kursutvärdering med hjälp av en *Learning Experience Questionnaire* (LEQ).

Undvik plagiering

Kursen bygger delvis på en gruppbaserad seminarieuppgift i vilken plagiering inte är tillåten. Information om plagiering kan hittas på [FUSK OCH PLAGIERING](#). **OBS! Självplagiering är inte heller tillåten.** Se också dokumentet ”Handbok – Hjälp studenterna att undvika plagiering” som finns på Canvas.

Schemat

Se TimeEdit

Kursmaterial

Textbok:

Hartmann, F. G., Kraus, K., Nilsson, G., Anthony, R., Govindarajan, V. (2021). *Management control systems: European edition*. ISBN: 9781526848314, McGraw-Hill Education. (Kan köpas på KTH Kårbokhandeln)

Kompendium:

Nilsson, G., Kierkegaard, M. (2022). Ekonomiska rapporter och nyckeltal. (Kan laddas ner från kurshemsidan på Canvas)

Artiklar:

Ferreira, A., & Otley, D. (2009). The design and use of performance management systems: An extended framework for analysis. *Management Accounting Research*, 20(4), 263-282.

Simons, R. (1994). How New Top Managers Use Control Systems as Levers of Strategic Renewal. *Strategic Management Journal*, 15(3), 169–189.

Davila, A., Foster, G. & Oyon, D. (2009). Accounting and Control, Entrepreneurship and Innovation: Venturing into New Research Opportunities. *European Accounting Review*, 18(2), 281–311.

Crutzen, N., Zvezdov, D. & Schaltegger, S. (2017). Sustainability and management control. Exploring and theorizing control patterns in large European firms. *Journal of Cleaner Production*, 143, 1291–1301.

För läsanvisningar för kurslitteraturen, se separat dokument på Canvas.

Ytterligare kursmaterial i form av bl.a. föreläsningsbilder kommer att vara tillgängliga via kurshemsidan på Canvas.

Referenslitteratur

Otley, D. (1999). Performance management: a framework for management control systems research. *Management accounting research*, 10(4), 363-382.

Sandelin, M. (2008). Operation of management control practices as a package – A case study on control system variety in a growth firm context. *Management Accounting Research*, 19, 324–343.